

JĖZUS KRISTUS IR SABATAS

“Ir pridūrė: ‘Sabatas padarytas žmogui, o ne žmogus sabatui; taigi Žmogaus Sūnus yra sabato Viešpats’ (Mk 2,27-28).

Kaip į sabatą žiūrėjo Jėzus Kristus? Dauguma mato jo požiūrį į septintą dieną taip, kaip jie nori matyti. Atsiranda klaidingai aiškinančių, neva Jėzus Kristus ignoravo sabatą ar netgi sąmoningai nesilaikydavo sabato įsakymo.

Keturiose evangelijose sabatas minima beveik 50 kartų, t.y. daugiau nei pirmose penkiose knygosose kartu paėmus! Vadinasi, Kristaus požiūris į sabatą paliudytas istoriniais dokumentais. Vienok, kad suprasti liudijimus evangelijose, privalome įvertinti, kaip pasikeitė arba, tiksliau, kaip sabato laikymąsi pakeitė nuo to momento, kai ji pirmą kartą buvo įteisinta ir įtraukta į Dešimtį Įsakymų.

Sabatas istorijoje

Prieš Kristaus pirmąjį atėjimą vyko dideli sabato laikymosi pakeitimai.

Liūdnos senovės izraelitų istorijos aprašo, kaip jie nepakludavo Dievui. Palaipsniui Izraelis pamiršo Dievą ir suskilo į atskiras karalystes – Izraelį ir Judėją. Vėliau, aštuntame ir šeštame amžiuose iki m.e., jį užgrobė asiriečiai ir babiloniečiai.

Viena iš pačių žymiausių nuodėmių, atvedusių Izraelį į šią vergiją, buvo Dievo sabato nesilaikymas. Netgi tada, kai Judėja varė save į pražūtį savo piliečių nuodėmėmis, Dievas ir toliau kreipėsi į savo tautą per pranašą Jeremiją: *“... žiūrėkite, kad neneštumėte nešulių sabato dieną... nesiimkite jokio darbo, bet švęskite sabato dieną, kaip jūsų tėvams įsakiau ...Bet jeigu jūs neklausote manęs, liepusio švęsti sabatą... aš padėgsiu jos vartus ugnimi, kuri sunaikins Jeruzalės rūmus ir niekada neužges” (Jer 17,21.22. 27).*

Pranašas Ezechielis skelbė Dievo žodžius tada, kai jis pats ir didžioji Judėjos dalis atsidūrė babiloniečių nelaisvėje: *“Be to, daviau jiems savo sabatus kaip ženklą man ir jiems, kad žinotų, jog aš, VIEŠPATS, juos pašventinu. Bet... jie... labai išniekino mano sabatus... atmetė mano įsakus ir nesilaikė mano įstatų ir išniekino mano sabatus” (Ez 20,12.13.16).*

Dievas dar kalba Judėjos tautai: *“... kunigai iškraipė mano mokymą ir išniekino, kas man šventa, neskyrė to, kas šventa, nuo to, kas prasta, nemokė skirti to, kas tyra, nuo to, kas netyra. Nuo mano sabatų jie nugrėžė savo akis, ir aš jų niekinamas” (Ez 22,26).*

Vėliau, keletą amžių prieš Kristų, daug belaisvių žydų grįžo iš Babilono ir vėl apsigyveno tose žemėse, kur jie gyveno anksčiau. Iš Jeremijo ir Ezechelio pranašysčių jie žinojo, kad jų tauta neša bausmę už Dievo įstatymų pažeidimus ir kad viena iš pagrindinių nuodėmių buvo - sabato įstatymo pažeidimas.

Atstatę savo nacionalinę visumą, jie nusprendė daugiau niekada nebekartoti tų pačių klaidų. To pasekoje, keletą amžių žydų religiniai vadovai atidžiai reglamentavo, kas leidžiama ir kas neleidžiama daryti sabato metu. Tuo būdu jie persimetė iš vieno kraštutinumo į kitą: nuo nepaisymo ir nusižengimo sabatui perėjo prie įstatymiškai despotiško jos laikymosi.

Papildomi sabato apribojimai

Iliustruoto Zondervano Biblinio Žodyno [*The Zondervan Pictorial Bible Dictionary*] straipsnyje, pašvęstame sabatui, aprašyta, kokią apimtį iki Kristaus laikų pasiekė šios kraštutinės priemonės. Religinis kodeksas, susietas su sabato diena, turėjo “39 pagrindinių veiksmų draudimus. Buvo draudžiama: sėti, arti, pjauti, rinkti į kupetas, sijoti, kultti, džiovinti, kepti... Kiekvienas iš šių draudimų savo ruožtu buvo skirstomas į 12 kitų žymiai smulkesnių ir specifinių darbų. Galiausiai, darbų, kurių negalėjo dirbti sabato metu sąžiningas ir įstatymams paklusnus žydas, būdavo priskaičiuojama šimtais. Pavyzdžiui, užrišinėti mazgus buvo per daug neapibrėžta ir todėl jiems iškilo būtinybė patikslinti, kokie būtent draudžiami mazgai, o kokie leidžiami. Galiausiai buvo nutarta, kad sabato metu leidžiama užrišti tik tokius mazgus, kuriuos galima atrišti viena ranka...”

Patikslintas buvo draudimas, neleidžiantis Sabatos dieną rašyti; “Tas, kuris parašys dvi raides kaire ar dešine ranka, bus kaltas. Kaltas bus net ir tas, kuris užsimiršęs parašys iš eilės dvi raides... Taip pat ir tas, kuris rašys ant kampa sudarančių abiejų sienų, arba ant dviejų atverčiamos knygos lapų, jei jas galima perskaityti iš eilės...”

Darbo apibūdinimai

Tie apibūdinimai, kuriuos duodavo religiniai vadovai pažeidžiantiems sabato įstatymą “darbams”, tikraja ta žodžio prasme neatitiko darbų apibūdinimo platesne jų prasme. Pavyzdžiui, arimas buvo priskirtas draudžiamų darbų kategorijai ir kažin ar kas nors bandė užginčyti, jog arimas iš tiesų yra sunkus fizinis darbas. Tačiau anot pirmojo amžiaus religinių vadovų, draudimą arimui galima buvo pažeisti net nusispjovus ant žemės. Mat spjūvis galėjo sujudinti žemę, o tai, pasak vadovų, prilygo arimui! Moterims draudžiama buvo žiūrėti į veidrodį: Mat sabato metu, pastebėję pas save žilą plauką ir jį išrovę, atliktų sabato įsakymą pažeidžiantį veiksmą.

Sabato dieną draudžiama buvo avėti vinimis pakaltą apavą, nes religinių vadovų nuomone, tokios avalynės šeimininkas vinis nešiojo kaip atskirą nešulį. Buvo draudžiama netgi vaikščioti žole, nes kai kurios žolės galėjo sulinkti, nulūžti, ir tai buvo prilyginta kūlimui, t.y. dar vienam iš draudžiamų veiksmų sabato dieną.

Religiniai vadovai mokė: jei sabato dieną kiltų gaisras, išnešti drabužių negalima, nes sabato draudžiama nešioti nešulius. Tačiau tai galima buvo apeiti, apsirengus kuo daugiau drabužių, kad jų nesunaikintų gaisras.

Tokioje žiaurioje ir absurdiškoje draudimų aplinkoje pasirodė Jėzus Kristus su savo mokymu ir pamokslais. Dabartiniu metu daugelis žmonių daro klaidingas išvadas apie Jėzaus Kristaus požiūrį į sabatą. Akivaizdu, kad jie neįvertina istorinio konteksto.

Evangelijose yra daug teiginių apie Jėzaus Kristaus ir žydų religinių vadovų nesutarimus sabato klausimais. Jie iprotestuodavo prieš Jėzaus gydymą ir mokymą tą dieną. Trumpa biblinių liudijimų apie Jėzaus gyvenimą ir jo mokymą apžvalga padės mums aiškiau suprasti Kristaus požiūrį į sabatą.

Skaitydami Kristaus gyvenimo įvykius, nepamirškime, kada jie buvo užrašyti. Dauguma mokslininkų sutinka, kad Mato, Morkaus ir Luko evangelijos buvo parašytos tarp 50-70 pirmojo amžiaus metų, t.y. praėjus 20-40 metų po aprašytų įvykių. Jeigu Kristus iš tikrųjų būtų siekęs atšaukti, pakeisti ar panaikinti sabato

laikymąsi, jo ketinimai būtų užrašyti evangelistų – istoriškai svarbių liudytojų apie jo gyvenimą. Vienok, kaip pamatysime, negalime rasti nė vieno liudijimo, palaikančio šią nuomonę.

Jėzus pamokslauja sabato dieną: Lk 4,16-30

Skaitydami evangelijas, pirmą atvejį Jėzaus Kristaus gyvenime susijusį su sabatu randame Evangelijoje pagal Luką: *“Jis parėjo į Nazarą, kur buvo užaugęs. Sabato dieną, kaip pratęs, nuėjo į sinagogą ir atsistojo skaityti”* (Lk 4,16).

Iš Evangelijos aprašymo apie sabatą, kur pasakojama apie Kristaus mokymo pradžia, mes matome, kad “šeštadienį” eiti į sinagogą, Jam buvo įprastas reikalas. Tai ne vienintelis liudijimas. Jis ir vėliau mokė sinagogoje sabato dieną (Mk 6,2; Lk 13,10).

Lukas tęsia: *“Jam padavė pranašo Izaijo knygą. Atvyniojęs ritinį, jis rado vietą, kur parašyta: ‘Viešpaties dvasia ant manęs, nes Jis patepė mane, kad neščiau gerąją naujieną vargdieniams. Pasiuntė skelbti belaisviams išvadavimo, akliesiems – regėjimo; siuntė vaduoti prislėgtųjų ir skelbti Viešpaties malonės metų.’ Suvyniojęs ritinį... jis pradėjo jiems kalbėti: “Šiandien išsipildė ką tik jūsų girdėti Rašto žodžiai”* (Lk 4:17-21).

Iš pranašo Izaijo knygos 62 skyriaus Jėzus perskaitė pirmas dvi eilutes. Visi, buvę tuo metu sinagogoje žinojo pranašystę apie Mesijo atėjimą. Savo žodžiais: *“Šiandien išsipildė ką tik jūsų girdėti Rašto žodžiai”* Jėzus parodė jiems, kad ši pranašystė išsipildė ir kad paskelbė save ilgai lauktu Mesiju. Po to Jėzus savo tarnavimą prilygino Elijo ir Eliziejaus tarnavimams. Klausytojai puikiai suprato išsakytą Jėzaus mintį ir bandė jį nužudyti. Jėzus nuo jų pasislėpė (23-30 eil.).

Taigi, tai buvo pirmasis sabato paminėjimas Jėzaus tarnavimo metu. Tada Jėzus Kristus visai žmonijai save paskelbė pranašystėse pažadėtu Gelbėtoju Mesijum. Tai buvo didžiulis įvykis. Jis užaugo Nazarete. Tą sabato dieną Nazareto gyventojai pirmieji išgirdo, kad jis yra Mesijas. Jėzus jiems parodė savo būsimos Karalystės viltį, jis davė jiems Evangeliją – maloningą išgelbėjimo žinią.

Jėzus sabato metu gydo ir išvaro demonus: Lk 4,31-39

Jėzus Kristus pradeda naudoti sabato dieną, kad išaukštintų galingą Dievo karalystę ir apreikštų pasauliui, jog jis – Mesijas – apdovanotas stebuklinga valdžia. *“Jis nusileido į Galilėjos miestą Kafarnaumą ir kiekvieną sabatą mokė žmones. Jie labai stebėjosi jo mokslu, nes jo žodis dvelkė galybe”* (Lk 4,31-32).

Po to Jėzus iš žmogaus išvarė demoną. Sinagogoje buvę žmonės nustėro ir kalbėjosi: *“Kas tai per žodis: jis su valdžia ir galia įsakinėja netyrosioms dvasioms, ir tos pasitraukia?!”* (33-36 eil.).

Paskui jis nuėjo į Petro namus ir išgydė jo uošvę nuo karštligės. Ir štai, baigiantis sabato dienai *“visi, kurie turėjo ligonių, įvairiomis ligomis sergančių, vedė juos prie Jėzaus. O jis gydė, ant kiekvieno uždėdamas rankas. Iš daugelio išeidavo demonai, šaukdami: ‘Tu Dievo Sūnus! Jis drausdavo juos, kad šito nesakytų; mat jie žinojo jį esant Mesiją’* (38-41 eil.).

Būdamas gelbėtojas, Jėzus suprato sabato reikšmę. Jis suprato, jog tai pati tinkamiausia diena žmonėms paskelbti išgydymo žinią, viltį ir atpirkimą. Net demonai pripažino, kad jis yra tasai Mesijas(tai yra “Kristus”, Jn 1:41), apie kurį kalbėjo pranašai.

Jėzus panaudojo sabatą parodyti žmonėms, jog jis yra visos žmonijos Gydytojas ir Gelbėtojas.

Jėzus ginčijasi su fariziejais dėl savo mokinių elgesio sabato dieną; Lk 6,1-5; Mt 12,1-8; Mk 2,23-28

Šios eilutės evangelijų pagal Matą 12 skyriuje, pagal Morkų 2 skyriuje ir pagal Luką 6 skyriuje dažnai aiškinamos neteisingai. Susidaro neteisinga nuomonė, esą Jėzus pažeidė sabato įsakymą. Štai, ką pasakoja Morkus: "Sabato dieną Jėzus ėjo per javų lauką, ir jo mokiniai eidami ėmė skabyti varpas. Fariziejai priekaištavo: 'Žiūrėk, jie daro per sabatą, kas draudžiama'" (Mk 2,23,24).

Jėzaus Kristaus laikais fariziejai buvo viena iš judaizmo atšakų. Jie išsiskyrė ypatingu griežtumu ir naudojosi dideliu religiniu autoritetu. Klausimuose, kas buvo draudžiama ir kas leidžiama sabato dieną, fariziejai buvo ypač griežti. Morkaus pasakojime jie taip pateikia klausimą, kad gali susidaryti įspūdis, jog Jėzaus mokiniai specialiai rinko grūdus sabato dieną ir todėl susilaukė fariziejų priekaištų. Iš Luko pasakojimo išryškėja situacija: "... einant per javų lauką, mokiniai skabė varpas, ir, ištrynę tarp delnų, valgė" (Lk 6,1). Jie tai darė ne todėl, kad nutarė nurinkti derlių, o todėl, kad buvo alkani (Mt 12,1).

Sabato įsakymas pažeistas nebuvo

Jėzaus mokinių veiksmai pagal Dievo duotus Izraeliui įstatymus buvo absoliučiai pateisinami ir priimtini. Tarp kitko, Dievas nurodė, jog rinkti grūdus iš kito lauko leidžiama (Įst 23,25). Savo tautai jis netgi nurodė dalį lauko palikti nenuvalytą, kad vargšai ir keliauninkai galėtų sau rasti pramitimą (Kun 19,9-10; 23,22).

Mokiniai, eidami per lauką, skynė rugių varpas, trynė jas tarp delnų ir valgė jų grūdus. Fariziejai sabato atžvilgiu turėdami pačius griežčiausius principus, jų veiksmus kvalifikavo kaip "pjovimą" ir "kūlimą". Šie darbai priklausė 39 pagrindinėm darbų kategorijom uždraustom sabato dieną. Mokiniai tepažeidė žmogiškus fariziejų nurodymus. Fariziejai gi įvertino, kad Jėzaus mokiniai darė tai, "kas per sabatą draudžiama", todėl rūščiai juos pasmerkė.

Įstatymas nepanaikino gailestingumo

Jėzus kalbėjo apie karalių Dovydą, kai jis ir jo alkani bendražygiai bėgo nuo karaliaus Sauliaus karių. Jie valgė padėtinę duoną, skirtą tik kunigams. Tuo tarpu prieš Dievą jie nenusikalto (Mork 2,25-26). Kalbėjo jis, jog net kunigai šventykloje pažeidžia sabatą, tarnaudami ir aukodami aukas. Tačiau Dievas nemano, kad tuo jie nenusikalsta (Mt 12,5).

Nė viename iš tų atvejų nebuvo pažeista nei įstatymo dvasia, nei prasmė, nes tai įvyko leidžiant Dievui ir siekiant aukščiausio gėrio. Tame ir atsiskleidžia Kristaus žodžių prasmė. Jis pabrėžė, jog įstatymas nepanaikino gailestingumo, todėl fariziejai klysta, bandydami skleisti savo pramanytas normas viskam, net ir gailestingumui.

Jis sakė, jog fariziejai savo klaidingais įsitikinimais viską apvertė aukštyn kojomis. "Sabatas padarytas žmogui, ne žmogus sabatui", - aiškino jis. Savo įstatymišku požiūriu fariziejai sabatą pavertė sunkia našta.

Jėzus parodė, kame slypi šios dienos tikroji prasmė, duota jai jau pačioje pradžioje: Dievas šią dieną sukūrė Aukščiausiojo garbinimui ir poilsiui nuo

kasdieninių rūpesčių, o ne kaip varginantį jungą. Ši diena buvo sukurta malonumui – ne kančioms. Ir pagaliau, Jėzus parodė, kad sabatas buvo sukurtas ne vienai Izraelio tautai, bet visai žmonijai.

Jėzaus mokymas apie sabatą išdėstytas D. N. Fridmano suredaguotame Biblijos žodyne (The Anchor Bible Dictionary) 5 tome, 855-856 psl. *“Kartais Jėzaus ginčas su fariziejais dėl gydymo sabato metu ir kitų veiksmų traktuojamas kaip sabato įsakymo atšaukimas. Atidus atitinkamų Naujojo Testamento vietų tyrimas neduoda jokio pagrindo panašioms aiškinimams. Šiuo atžvilgiu ypatingai svarbus varpų skinimo epizodas. Čia pateikti svarbūs Jėzaus žodžiai: “Sabatas padarytas žmogui, ne žmogus sabatui” (Mk 2,27). Varpų skabymas pasirodė nusikaltimureliginių vadovų klanui. Tai vaisius kazuistinės sistemos iškraipimų raudimams pjauti, kulti, džiovinti ir malti grūdus sabato dieną.”*

“...Jėzus reformuoja sabatą ir atstato jo pradinę prasmę, parodydamas, kad sabatas skirtas visai žmonijai, o ne vien Izraeliui, kas priešinga tam, ką skelbia normatyvinis judaizmas... Dievo valia sabatas sukurta visos žmonijos poilsiui, jis yra Dievo malonė visai žmonijai.”

**Dar vienas išgydymas sabato metu:
Mt 12,9-14; Mk 3,1-6; Lk 6,6-11.**

Iš karto po ginčo su fariziejais dėl varpų skabymo sabato dieną Evangelijoje aprašomas kitas Jėzaus susidūrimas su fariziejais. Fariziejai netgi draudė sabato dieną suteikti ligoniams pagalbą, jei šių gyvybei nebuvo pavojaus!

Sabato metu Jėzus sutiko žmogų su padžiūvusiu ranka. Tai buvo tikras invalidas, nors jo gyvybei mirtis ir negrėsė. *“Stok į vidurį”* – pasakė jam Jėzus (Mk 3,3). Įskaudintas ir nuliūdintas fariziejų apakimo, kad jie nesugeba suprasti Dievo įstatymo esmės, Jėzus kreipėsi klausimu: *“Ar sabato dieną leistina gera daryti, ar bloga? Gelbėti gyvybę ar žudyti?”*

Nežinodami, ką atsakyti, ar nenorėdami tai daryti, jie tylėjo. Visų susirinkusių sinagogoje akivaizdžiai Jėzus išgydė žmogui ranką. *“Ji tapo sveika kaip ir antroji”*. Užuoat džiaugęsi malone, kurį gavo išgydytasis, *“... fariziejai ėmė tartis su erodininkais, kaip Jėzų pražudyti” (4-6 eil.)*.

Užuoat pasimokę iš šio įvykio, kokia yra sabato prasmė ir koks yra Jėzaus Kristaus tarnystės tikslas, fariziejai įsiuto; juk Jėzus pažeidė jų griežtus nurodymus. Vietoj to, kad atvertų savo širdis gailėstingumui, jie nutarė užmušti Dievo Pasiuntinį.

Taigi, Jėzus sabato tikrai nepanaikino. Priešingai, Jis parodė, kad sabatas - tai tas laikas, kai reikia rodyti pagalbą ir nuraminti tuos, kuriems reikia paguodos. Sabato įsakymas nesako žmonėms, ką jie turi tą dieną daryti, o tik išvardija tai, ko žmonėms neturi tą dieną daryti. Jėzus paaiškino, kas patinka Dievui: *“Taigi leistina daryti gera sabato dieną” (Mt 12,12)*.

Savo įstatymiškumu fariziejai nuėjo žymiai toliau, negu numatyta Dievo įstatymu apie atilsį, jie prigalvojo poilsį milijoną taisyklių, apribojančių būtiniausią žmonių veiklą, kas tikrai neatitinka Dievo nurodymų. Beje, tam tikros išimtys numatytos ir fariziejų taisyklėse, pavyzdžiui, jei avis įkristų į duobę (11eil.). Jėzus paskelbė, kad sabato dieną galima ir reikia daryti gerus darbus.

Sabato laikymosi priešininkai mano, kad Kristus žodžiai *“leistina daryti gera sabato dieną”* panaikino skirtumą tarp paprastų dienų ir dienų, numatytų atilsiui ir religiniams tikslams. Bet padaryti išvadą, kad Jėzus panaikino sabato vykdymą mokymu, kad darant gerus darbus sabato metu nenusikalstama, - reiškia daryti

absurdišką prielaidą, neva pradžioje geri darbai sabato metu *prieštaravo įstatymui*. Akivaizdu, kad taip nebuvo. Priekaištaudamas saviems priešininkams Jėzus parodė, kad geri darbai sabato dieną buvo leidžiami nuo pat pradžios (Mt 12,12; Mk 3,4; Lk.6,9). Sabatas – diena, duota poilsiui ir Dievo garbinimui, bet tai jokiū būdu nedraudžia atlikti gerus darbus.

Gydydamas sabato dieną, Jėzus rodė kokie pagyijimo stebuklai vyks atėjus Mesijui. Štai ką apie tuos laikus kalbėjo pranašas Izaijas: *“Tada akliesiems bus atmerkotos akys, kurtiesiems atsivertos ausys. Tada raišasis šokinės tartum elnias, dainuos iš džiaugsmo nebylio liežuvis”* (Iz 35,5-6).

Gelbėtoje veiksmai sabato metu priminė apie ateinantį atilsio laiką, visų dalykų atstatymą ir visos žmonijos pagydymą.

Jėzus sabato dieną išgydė sutrauktą moterį: Lk 13,10-17

Lukas pasakoja apie dar vieną žmogaus išgydymą sinagogoje sabato dieną. *“Čia pasitaikė moteris, aštuoniolika metų kenčianti nuo ligos dvasios. Ji buvo sutraukta ir visiškai negalėjo išsitiesti”* (Lk 13,11). Pašaukęs ją, Jėzus uždėjo ant jos rankas ir *“toji bemat atsitiesė ir ėmė garbinti Dievą”* (12-13 eil.).

Minia, supratusi, kad Jėzus ką tik pažeidė draudimą, suteikdamas pagalbą žmogui, kurio gyvybei negrėsė pavojus, laukė, kas bus toliau. Ilgai jiems laukti nereikėjo. *“Tada sinagogos vyresnysis, supykęs, kad Jėzus gydė sabato dieną, pasakė miniai: ‘Dirbamos yra šešios dienos. Ateikite jomis ir gydykitės, o ne per sabatą!’* (14 eil.).

Jėzus į šį reikalavimą žiūrėjo kitaip. *“Veidmainiai! Argi kas iš jūsų neatriša sabato dieną nuo ėdžių savo jaučio ar asilo ir nenuveda pagirdyti?! Argi šios Abraomo dukters, kurią šėtonas laikė sukaustęs jau aštuoniolika metų, nereikėjo išvaduoti iš pančių sabato dieną?”* Jo atsakymas susirinkusiems padarė didžiulį įspūdį. *“Jam tai kalbant, visi jo priešai susigėdo, o visa minia džiaugėsi šlovingais jo darbais”* (15 – 17 eil.).

Jėzus pabrėžė, jog sabatas yra išlaisvinimo laikas, vergystės jungo numetimo laikas, jis padeda geriau suprasti Dievo planą. Net ir labai griežtos fariziejų taisyklės leido sabato dieną maitinti ir girdyti gyvulius. Ir, jeigu rūpinimasis naminiiais gyvuliais nepažeidžia ketvirto įsakymo, tai žmonių gydymas tuo labiau galimas sabato metu!

Jėzaus pavyzdys parodė mums, kad sabato diena – pats tinkamiausias laikas aplankyti bei padėti ligoniams bei senukams ir padėti jiems aišvėti šią dieną kaip laisvės metą. Kaip sakė Jėzus, jis atėjo *“... skelbti belaisviams išvadavimo... vaduoti prislėgtųjų”* (Lk 4,18). Jis, aišku, kalbėjo apie tikrąją laisvę ir išlaisvinimą iš vergijos, tas bus Mesijo Karalystėje.

Jėzus išgydo sergantį vandenlige sabato dieną: Lk 14,1-6

Evangelijos pagal Luką ketvirtame skyriuje randame dar vieną pasakojimą apie Kristaus tarnystę sabato dieną. Šį kartą tai vyko ne sinagogoje, bet vieno fariziejų vyresniojo namuose, pas kurį Jėzus pietavo sabato dieną.

Ir štai pasirodė žmogus, kuris sirgo vandenlige. *“Valia per sabatą gydyti ar ne”*, – paklausė Jėzus įstatymo mokytojų ir fariziejų. Tie tylėjo. Jėzus išgydė žmogų ir jį paleido (2 – 4 eil.).

“*Jei kurio iš jūsų sūnus ar galvijas įkris į šulinį, argi tučtuojau neištrauks jų sabato dieną?!*” – vėl paklausė Jėzus.

Jie gi negalėjo jam į tai atsakyti (5 – 6 eil.). Tokio pobūdžio klausimai buvo dažnai ir daug metų aptarinėjami žydų religinių mokytojų. Jie netgi negalėjo nepripažinti, kad įsakymas apie sabato poilsį turėjo išimtį mirtino pavojaus atveju.

Jėzaus parodytas pavyzdys mums paaiškina, jog, pasitaikius bet kokiai galimybei palengvinti žmogaus kančias, privalome ta galimybe pasinaudoti. Dievo įsakymas švęsti sabatą netrukdo daryti gerą. Jėzus puikiai žinojo, kur glūdi Dievo įsakymo prasmė: “*Mylėsi savo artimą kaip save patį*” (Kun 19,18). Ir Jokūbas, ir Paulius suprato, kad galutinis svarbiausias Dievo įsakymo tikslas yra meilė (Jok 2,8; Gal 5,14).

Jėzaus pavyzdys mums rodo, jog kiekvieną dieną reikia gyventi, prisimenant Dievo įstatymo pagrindinį tikslą – meilę.

Jėzus sabato dieną vėl išgydo sergantį: Jn 5,1-18

Penktame Evangelijos pagal Joną skyriuje pasakojama apie išgydymą sabato metu. Šio atvejo nerandame kitose evangelijose. Čia Kristaus elgesys sabato dieną įgauna naują reikšmę. Šį kartą Jėzus išgydo žmogų sirgusį trisdešimt aštuonerius metus. “*Kelkis, imk savo gultą ir eik!*” - pasakė Jėzus (8 eil.).

“*Ir žmogus bematant išgijo, pasiėmė gultą ir pradėjo vaikščioti*” (9 eil.). Aplinkinių reakciją nesunku nuspėti. “*Šiandien sabatas, tau negalima nešti gulto*”, - užsipulė jie (10 eil.). “*Tas, kuris mane išgydė, man liepė: ‘Imk savo gultą ir eik!’*” – paprieštaravo išgydytasis (11 eil.).

Sužinoję, kad Jėzus stebuklingai išgydė ir liepė išgydytajam paimti gultą per sabatą, žydai “*persekiuoja Jėzų, kad jis taip darydavo sabato dieną*” (16 eil.). Jų sabato supratimas buvo taip iškraipytas, jog nesugebėjo džiaugtis 38 metus sirgusio žmogaus išgyjimu. Juos gąsdino smulkmeniškų taisyklių pažeidimas.

Persekiotojus dar labiau įkaitino Jėzaus atsakymai į jų klausimus dėl sabato taisyklių nesilaikymo. Jis jiems atsakė: “*Mano Tėvas darbuojasi lig šiolei, todėl ir aš darbuojuosi.*” Užtat žydai dar labiau ieškojo progos jį nužudyti, nes jis ne tik nepaisydavo sabato, bet ir vadino Dievą savuoju Tėvu, šitaip lygindamas save su Dievu” (17 – 18 eil.).

Iš tikrųjų Jėzus nepažeidė Dievo duoto įsakymą apie sabatą. Jis tik nepaisė pačių fariziejų smulkmeniškų taisyklių. Jėzus Kristus negalėjo pažeisti sabato. Jis pats smerkė kiekvieną, “*kas pažeistų bent vieną iš mažiausių paliepimų ir taip elgtis mokytų žmones*” (Mt 5,19).

Ką turėjo mintyje Kristus, kai kalbėjo: “*Mano Tėvas darbuojasi lig šiolei, todėl ir aš darbuojuosi*”? The Life Application Bible šią eilutę paaiškina taip: “*Jei dievas sustabdytų visą veiklą sabato metu, gamta atsidurtų chaose ir pasaulyje pradėtų viešpatauti nuodėmė. Pradžios knygoje (2:2) kalbama, kad Dievas septintą dieną ilsėjosi, tačiau tai visai nereiškia, kad jis nustojo daryti gera. Jėzus norėjo mus išmokyti, kad atsiradus galimybei padaryti gerą darbą, negalima jos praleisti net ir sabato dieną.*”

Dievas sabatą padarė poilsio diena visai žmonijai. Septintą dieną jis ilsėjosi, užbaigęs visus darbus, kad mums parodytų, jog ir mes privalome tą dieną ilsėtis.. Tačiau yra darbai, kuriuos Dievas atlieka be sustojimo. Dieną ir naktį jis dirba, kad atvestų žmoniją į savo Karalystę. Jis be pertraukos dirba, kad užmegztų glaudžius

santykius su sava tauta. Iš pasakojimų evangelijose matome, jog Jėzus daugiau gydė sabato metu nei kitose dienose. Sabato dieną jis mokė ir skelbė.

Ar jis nuodėmiavo? Ne. Jo veikla buvo Dievo darbo dalis, jais Jėzus norėjo žmonėms padėti suvokti Įstatymo esmę ir atvesti žmones į galutinį tikslą – Dievo karalystę. Taigi, kad visi jo darbai, atlikti sabato dienomis, Dievui tikrai buvo priimtini.

Apipjaustymas ir sabatas: Jn 7,21-24

Evangelijoje pagal Joną (7,24) Jėzus suformulavo principą, kuris, beje, ir taip jau turėjo būti aiškus smerkusiems jį už gydymą sabato dieną: *“Tad neteiskite pagal išorę, bet paisykite teisingumo”*. Fariziejus domino tik išorinė daiktų pusė. Tai nepakantus ir siauras požiūris. Jėzus juos smerkė už per didelį dėmesį materialiam pasauliui ir atsainumą svarbiausiems dalykams, kaip: teisingumui, gailestingumui ir ištikimybei (Mt 23,23).

Kaip pavyzdį, iki kokių kraštutinių nuėję fariziejai, Jėzus nurodo į apipjaustymą. Jis nurodo, jog apipjaustymą - Sandoros tarp Dievo ir Izraelio tautos ženklą - leidžiama atlikti sabato metu. Tuo sabatas įstatymas nepažeidžiamas. Bet jei sabato metu buvo leista paveikti vieną iš dviejų šimtų keturiasdešimt aštuonių (pagal judėjų paskaičiavimus) narių, tai kodėl gi, sako Jėzus, “pykstate ant manęs, kad aš visą žmogų išgydžiau sabato dieną?” (Jn 7,22-23).

Fariziejų leido per sabatą daryti apipjaustymą, bet draudė daryti gailestingumo darbus. Dėl savo nenuoseklumo ir užsispyrimo jie atmetė Dievo įstatymo esmę. *“Tad neteiskite pagal išorę, bet paisykite teisingumo”*, - ragino Jėzus savo persekiotojus (24 eil.).

Iškreiptas Dievo įsakymų supratimas judėjus galiausiai atvedė prie to, kad, vietoj to, jog padedami papildomų normų ir taisyklių geriau vykdytų Dievo įstatymą, jie tapo šio įstatymo laužytojais (Mt 23,3; Mk 7,6-9). *“Deja, niekas iš jūsų Įstatymo nesilaiko”*, - pasakė jiems Jėzus (Jn 7,19), bardamas juos už Dievo įstatymo iškraipymus. Jėzus atstatė teisingą įstatymo supratimą ir prideramą jo taikymą praktikoje.

Jėzus išgydo neregį per sabatą: Jn 9,1-34

Neregio išgydymą per sabatą Jėzus panaudojo, kad du kartus save paskelbtų Mesiju. Kreipdamasis į savo mokinius, jis pasakė: *“Man reikia dirbti darbus to, kuris mane siuntė, kolei diena... Kol esu pasaulyje, esu pasaulio šviesa!”* (Jn.9,4-5). Po šių žodžių jis iš karto aklajam grąžino regėjimą.

Fariziejai užsipuolė išgydytąjį, kalbėdami: *“Tas žmogus (t.y. Jėzus) ne nuo Dievo, nes nesilaiko sabato”*, - tvirtino jie. Buvęs neregys atsakė: *“Tai tikrai nuostabu... O juk jis atvėrė man akis... Jei šitas nebūtų iš Dievo, jis nebūtų galėjęs nieko panašaus padaryti.”* (30, 33 eil.).

Užsirūstinę, kad jų autoritetas buvo pamintas, fariziejai tą žmogų išvijo lauk ir tuo pačiu išvarė iš sinagogos (34eil.). Šis žmogus buvo apšauktas eretiku ir neteko šeimos bei draugų.

Jėzus sutikęs jį paklausė: *“Ar tiki Žmogaus Sūnų?”* Šis atsakė: *“O kas jis, Viešpatie, kad jį tikėčiau?”*

“Tu jau esi jį matęs, ir dabar jis su tavimi kalba”, - atsakė jam Jėzus. Žmogus iš karto pripažino Jėzų Dievo Sūnumi. Tada Jėzus pasakė: *“Aš atėjau į šį pasaulį daryti teismo, kad neregiai praregėtų, o regintieji apaktų.”* (35 - 39 eil.).

Ir taip Jėzus dar kartą davė suprasti, kad jis yra Mesijas ir Dievo vaikas. Tai reiškia, kad jis ir šiuo atveju, kaip kad daugelį kitų kartų, dirbo sabatos dieną, mokydamas mus apie savo, kaip Gelbėtojo, vaidmenį ir apie savo pagalbą visai žmonijai.

Ar Jėzus pakeitė Įstatymą?

Aukščiau aprašyti įvykiai kalba apie keturiose evangelijose atskleistą Kristaus veiklą sabatos dienomis. Jau minėjome, kad daugelis šiuose pasakojimuose mato tik tai, ką ir nori matyti, - būtent, kad šios evangelijos liudija, jog Jėzus pažeidė ketvirtąjį Įsakymą. Tačiau Raštas aiškiai sako, jog Kristus to Įsakymo jokiais būdais nepažeidė. Iš tikrųjų Jėzus ignoravo iškreiptas judėjiškų religinių vadovų elgesio sabato metu taisykles. Pats jis niekada nepažeidė Dievo Įstatymų. Jei jis juos būtų pažeidęs, būtų padaręs nuodėmę (1 Jn 3,4). Jėzus niekada nedarė nuodėmių. Jis buvo be nuodėmės, ir todėl galėjo tapti tobula auka ir visos žmonijos Gelbėtoju (1 Pt 2,22; Ef 5,2; Jn 4,14).

Negalima nė tokiomis mintimis turėti, kad Jėzus galėtų pažeisti Dievo Įstatymus. Jis apie save kalbėjo: *“Iš tiesų, iš tiesų sakau jums: Sūnus nieko negali daryti iš savęs, o vien tai, ką mato darant Tėvą, nes ką jisai daro, lygiai daro ir Sūnus”* (Jn 5,19).

Ką gi darė Jėzus? Tariant jo žodžiais, jis darė tą patį, ką ir jo Tėvas darė. Nežiūrint į tai, kai kurie mąsto klaidingai, neva jis atėjo, kad panaikintų šventą Dievo Įsakymą ir nebeleistų toliau juo - elgesio taisyklėmis visai žmonijai - naudotis.

“Iš savęs aš nieko negaliu daryti. Aš teisiu, kaip girdžiu, ir mano teismas teisingas, nes aš ieškau ne savo valios, bet valios to, kuris mane yra siuntęs” – sako Jėzus (Jn 5,30). Kristus siekė vykdyti savo Tėvo valios ir jam buvo svarbiausias dalykas – daryti viską, kaip pageidauja Tėvas.

“Mano maistas – vykdyti valią to, kuris mane siuntė, ir baigti jo darbą,” – sakė Jėzus mokiniams (Jn 4,34). Jo tikslas ir gyvenimo prasmė buvo vykdyti Dievo Tėvo valią. Savo tarnavimo žemėje laiku Kristus mums parodė Dievo valią ir savo siekius dirbti Dievui reikalingus darbus, nepaisant persekiojimų, žiaurių kankinimų ir mirties.

Aiškūs Jėzaus Kristaus ketinimai

Kristus tvirtai neigė kaltinimus, neva jis ketino pakeisti ar supaprastinti sabatą ir kitus Devo Įsakymus: *“Nemanykite, jog aš atėjęs panaikinti Įstatymo ar Pranašų. Ne panaikinti jų atėjau, bet įvykdyti”* (Mt 5,17).

Graikų žodis *pleroo* verčiamas “vykdyti”. Paraidžiui reiškia “pripildyti”, “padaryti pilną”, “padaryti tobulą”, “atlikti iki galo”. Perfrazuokime Jėzaus žodžius: Atėjau daryti Įsakymą pilną ir tobulą. Kaip? Parodydamas dvasinį tikslą ir vykdydamas Dievo Įsakymus. Perskaičius ligi galo visą Evangelijos pagal Matą 5 skyrių, tampa aišku, ką turėjo mintyse Jėzus, kalbėdamas apie dvasinius tikslus. Jis parodo dvasinius tikslus gludinčius kiekviename Įsakyme. Kai kas iškreipia žodžio “įvykdyti” reikšmę, tvirtindami, esą Jėzus iš tikro pasakė: *“Aš atėjau ne panaikinti Įstatymo, bet padaryti jam galą, jį įvykdydamas.”* Bet tvirtinimo absurdiškumas matomas iš konteksto, lyginant jį su kitais Jėzaus pasisakymais. Per visą šį Evangelijos skyrių Jėzus mums

rodo, kad dvasingesnis įstatymo vykdymas daro jį ar sunkiau įvykdomu, o ne tai, kad įstatymas panaikinamas ir tampa nebereikalingu.

Jėzus labai aiškiai davė suprasti, kad jis ir nėra nemanė supaprastinti nei vieno Dievo įsakymo: *“Iš tiesų sakau jums: kol dangus ir žemė nepraeis, nė viena raidelė ir nė vienas brūkšnelis neišnyks iš įstatymo, kol viskas išsipildys”* (18 eil.). Žodis “išsipildys” čia verčiamas iš kito graikų kalbos žodžio su kita šaknimi – *ginomai* - kas reiškia “įvykti, tobulėti”. Ir tik tada, kai viskas įvyks, kas turi įvykti, nustos egzistavęs Dievo įstatymas – štai ką iš tikro kalba Jėzus Kristus.

Kad išvengti klaidingų išaiškinimų, jis ypatingai perspėjo tuos, kurie norėtų iškreipti Dievo įstatymą: *“Todėl, kas pažeistų bent vieną iš mažiausių paliepimų ir taip elgtis mokytų žmones, tas bus laikomas mažiausiu dangaus karalystėje. O kas juos vykdys ir jų mokys, bus vadinamas didžiu dangaus karalystėje”* (19 eil.).

Išaiškinęs ir išplėtęs Dievo įstatymą ir parodęs kaip jį vykdyti savo pavyzdžiu, Jėzus įvykdė pranašystę apie Mesiją, aprašytą Izaijo knygoje: *“Dėl teismo patiko VIEŠPAČIUI savo įstatymą padaryti didingą ir šlovingą”* (Izaijo 42,21). Hebrajų kalbos žodis *higdil*, kuris čia verčiamas “padaryti didingą”, paraidžiui reiškia “daryti didžiu”. Būtent tai darė Jėzus Kristus, parodęs mums tikrąjį Dievo įstatymo apie sabatą tikslą.

Sekime Jėzaus pavyzdžiu

Į klausimą, koks yra visų pirmasis įsakymas, Jėzus Kristus atsakė: *“Pirmasis yra šis: Klausyk, Izraeli, - Viešpats, mūsų Dievas, yra vienintelis Viešpats; tad mylėk Viešpatį savo Dievą visa širdimi, visa siela, visu protu ir visomis jėgomis”* (Mk 12,28-30).

Čia Kristus kitais žodžiais persakė pagrindinį Senojo Testamento įsakymą (Įst 6,4-5). Tie, kas laikosi biblinio sabato, siekia vykdyti šį įsakymą, Dievui skirdami pirmąją vietą savo gyvenime ir laikydamiesi jo sabato įstatymo. Jie įvykdo šį Jėzaus pamokymą: *“Kas pripažįsta mano įsakymus ir jų laikosi, tas tikrai mane myli”* (Jn 14,21).

Jėzus Kristus – mūsų Dievas ir Viešpats (Fil 2,9-11). Jis pats save vadino “sabatos Viešpačiu” (Mk 2,28). Taigi, mes turime sekti jo pavyzdžiu ir laikytis sabato lygiai kaip ir visų kitų Dievo įsakymų. Taip Jėzus darė pats ir taip daryti mokė mus.

PAPILDYMAS

Kas yra įstatymiškumas?

Šioje pamokoje daugelį kartų mes kalbėjome apie religinių vadovų įstatymiškumą. Jie kaltino Jėzų Kristų pažeidus sabatą. Ką reiškia sąvoka *įstatymiškumas*? Žodynas aiškina taip: *išskirtinai griežtas, paraidinis arba perdėtas įstatymo arba religinio ar moralinio kodekso laikymasis*.

Dabartiniu metu šis žodis aiškinamas neteisingai; neva visos biblinio įstatymo laikymosi formos yra įstatymiškumas, kurio reikia vengti. Šis žodis turi aiškiai neigiamą atspalvį, visų pirma jis vartojamas sabato ir kitų Senojo Testamento įsakymų bei įstatymų taikymui.

Toks šio žodžio supratimas ir panaudojimas yra neteisingas. Atitinkamas Dievo įsakymo vykdymas nėra kažkoks įstatymiškumas. Būti įstatymišku – reiškia iškreipti Dievo įsakymus, pridodant jiems tokią reikšmę, kurios visai juose nėra.

Fariziejų iškraipymai

Įstatymiško elgesio pavyzdys – išimtinai griežtos judaizmo krypties fariziejų veikla. Jėzaus Kristaus laikais jie labai įtakojo žmonių religinėms pažiūroms. Dievo įstatymus jie iškraipė, pridėdami begalę pačių prigalvotų, grynai žmogiškų taisyklių ir nurodymų. Šie išsigalvojimai iškraipė ir išniekino Dievo įstatymus.

Fariziejai, papildydami Dievo įstatymus, taip iškreipė jų pradinį tikslą, kad Dievo paliepimai praktiškai tapo nebegaliojančiais (Mt 15,6). Vykdydami fariziejų nurodymus ir taisykles, žmonės nustojo elgtis pagal Dievo įstatymus (Jn 7,19).

Nepaisant pranašavimų įstatyme apie Jėzaus atėjimą, klaidingas požiūris į Dievo įstatymą daugelį skatino nepripažinti Jėzų Kristų Mesijumi (Jn 5,39-40; Lk 24,44).

Štai kodėl Kristus taip griežtai smerkė jo laikmečio religinių vadovų paklydimą ir veidmainystę. Jis ragino grįžti prie teisingo mokymo ir Dievo įsakymų vykdymo, laikantis jų pradinio tikslo. Taip pat mokė suprasti, jog jis ir yra pažadėtasis Mesijas.

Paulius kritikavo įstatymo iškraipymą

Apaštalas Paulius taip pat daug kovojo prieš tuos, kurie iškraipė Dievo įstatymo pradinį tikslą. Šis Pauliaus veikla akivaizdžiausiai matoma Laiške galatams. Čia Paulius rašo ne tiek apie teisingą Dievo įstatymo laikymąsi (apie tai jis kalba kitose vietose, pavyzdžiui, Rom 3,31; 7,12.14.22.25), kiek apie klaidingą nuomonę, neva galima laimėti nuteisinimą (tai yra atleidimą ir nusidėjėlio perkėlimą į teisingo būklę), apipjaustymu ir besąlygišku įstatymo laikymusi.

Kai kurie klaidintojai savo mokymu (Gal 2,4; 5,10.12; 6,12-13) suvedžiojo galatų bažnyčias mokydami, kad, atseit, apipjaustymas ir įstatymų laikymasis, net nesutvirtinti tikėjimu į Jėzų Kristų, yra pakankama sąlyga nuteisinimui ir išgelbėjimui.

Paulius kritikavo šį klaidingą mokymą, pažymėdamas, jog vien tik įstatymo vykdymas niekada neduodavo amžinojo gyvenimo (Gal 3,21). Jis aiškiai davė suprasti, kad nuteisinimas, tai yra teisumo Dievo akyse ir, atitinkamai, amžinojo gyvenimo gavimas, galimas tik per Jėzų Kristų (Gal 2,16; 3,1-3.10-11.22; 5,1-4).

Paulius paaiškino, kad nuodėmių atleidimas reikalauja aukos ir netgi pats skrupulingiausias įstatymo laikymasis šios aukos nepakeičia.

Tuo pačiu Dievo įstatymas yra kriterijus teisingam elgesiui. Jo pagrindu bus teisiama visa žmonija (Jok 2,8.12). Tikėjimas į Kristų, prieštaraujant paplitusiai klaidingai nuomonei, įstatymo nepakeičia (Rom 3,31). Priešingai, - sako Paulius: teisingas požiūris į įstatymą galimas tik esant tikėjimui.

Žmogaus gyvenimo prasmę apibūdino Saliamonas, padaręs išvadą, kad žmogaus pagrindinė priedermė – bijoti Dievo ir vykdyti Jo įsakymus (Mok 12,13). Panašią mintį pasakė apaštalas Jonas, sakydamas: jei mes mylime Dievą, tai turime vykdyti jo įsakymus (1 Jn 5,3).

Pagautai svetimaujant moteriai Kristus prisakė daugiau jai nenusidėti (Jn.8,11). Paragino ją vykdyti Dievo įsakymą! Kai pas jėzų atėjo turtingas jaunuolis ir paklausė, ką jam daryti, kad turėtų amžinąjį gyvenimą, Jėzus jam atsakė: „... *jei nori įeiti į gyvenimą, laikykis įsakymų*“ (Mt 19,17).

Biblija apie įstatymiškumą

Ką Biblija kalba apie įstatymiškumą?

Įstatymiškumas – tai Dievo įstatymų pakeitimas žmogiškaisiais. Būtent tą darė fariziejai.

Įstatymiškumas, tai manymas, jog vien tik įstatymų laikymasis be tikėjimo į Jėzų Kristų žmogų daro teisų Dievo akivaizdoje.

Kada žmogus savo pagrindiniu tikslu laiko paklusnumą įstatymui, visai nemąstydamas, kaip įtikti Dievui, kaip mylėti Dievą ir savo artimą, jis iškreipia pačią įstatymo esmę (Mt 22,36-40; Rom 13,10). Jis nusikalsta įstatymiškumu.

Įstatymiškumu esame prasikaltę, jei tikime, kad vien laikydamiesi įsakymų, būsime apdovanoti amžinuoju gyvenimu.

Įstatymiškumas tai – mechaniškas ir automatinis, griežtas ir paraidinis įsakymų vykdymas, nemąstant apie jų tikrąją tikslą.

Teisingas įstatymo vykdymas nėra įstatymiškumas

Tarp kitko Jėzus, kaip ir visa Biblija, aiškiai mums duoda suprasti: teisingas Dievo įsakymų laikymasis nėra įstatymiškumas.

Po atsivertimo krikščionys pradeda žymiai geriau suvokti, kame glūdi tikroji Dievo įsakymų tiesa ir tikslas. Krikščioniui atsiveria svarbi asmeninio tikėjimo ir Jėzaus Kristaus aukos reikšmė. Jis daug geriau mato, kodėl turi laikytis Dievo duotų įsakymų. Įsakymų laikymasis jam tampa vienas iš pagrindinių reikalavimų, ir tai neturi nieko bendro su įstatymiškumu.

Teisingai suprasti Dievo įsakymus (pavyzdžiui, “saugoti šventą sabatą”), nėra įstatymiškumas. Niekam neleiskite savęs suklaidinti, neatsisakykite sabato šventimo, nes toks atsisakymas prieštarautų paties Jėzaus Kristaus nurodymams (Mt.5,19).